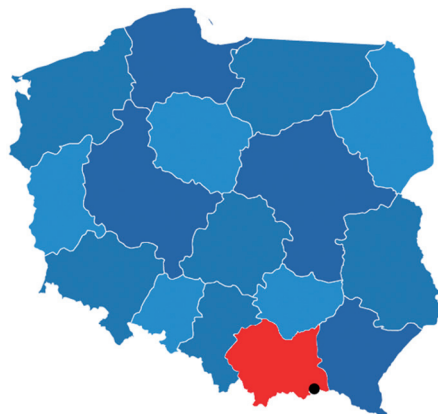

Uzdrowisko Wysowa-Zdrój

Położenie administracyjne

Wysowa-Zdrój znajduje się w południowej Polsce, w województwie małopolskim. Należy do powiatu gorlickiego, będącego najdalej wysuniętym na południowy wschód powiatem województwa. Wysowa-Zdrój położona jest na południowym zachodzie powiatu, na południu gminy Uście Gorlickie, która jest jedną z największych, pod względem powierzchni, gmin w Polsce. Uzdrowisko Wysowa-Zdrój w całości położone jest na terenie gminy Uście Gorlickie. Gmina graniczy od zachodu z gminą Krynica-Zdrój położoną w powiecie nowosądeckim, od południa z powiatem Bardejów znajdującym się na Słowacji, od wschodu z gminą Sękowa oraz od północy z gminą Ropa i gminą Gorlice.

Mapa 44. Lokalizacja uzdrowiska Wysowa-Zdrój

Źródło: opracowanie własne.

Obszar uzdrowiska obejmuje sołectwa: Wysowa-Zdrój (wieś Wysowa-Zdrój i wieś Blechnarka), Hańczowa i Ropki¹. Gmina liczy 6898 mieszkańców (stan na 31.12.2019 roku)².

¹ *Parki wodne.pl*, <https://www.parkiwodne.pl/Wysowa-Zdroj-uzdrowisko-kurort-24> (dostęp: 23.04.2020).

² Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

Rys historyczny uzdrowiska

Do połowy XIV w. brak było pisemnych przekazów o miejscowości Wysowa-Zdrój. Na początku XV stulecia na terenie dzisiejszego uzdrowiska istniała osada, która szybko się rozwijała. Było to możliwe dzięki położeniu na szlaku handlowym wiodącym przez Karpaty. W Wysowej znajdowały się składy wina węgierskiego, przywożonego przez kupców greckich i ormiańskich³.

W 1808 r. w Wysowej powstały pierwsze łazienki do kąpania się w wodach mineralnych oraz dom mieszkalny dla kuracjuszy z ośmioma pokojami. Niestety niedogodny dojazd do Wysowej-Zdroju zniechęcał potencjalnych gości. Dopiero kiedy w końcu XIX stulecia zmodernizowano drogę od miejscowości Ropa do Wysowej, zwiększyła się liczba gości do 2000 kuracjuszy rocznie. W tym też czasie uporządkowano także źródła i urządzenia zdrojowe, zbadano chemizm wód i określono ich właściwości lecznicze⁴. Prozdrowotne i lecznicze walory wód z Wysowej ceniono już w latach osiemdziesiątych XIX w., kiedy to rozpoczęto ich sprzedaż i produkcję. „W 1887 r. napełniano rocznie około 16 tysięcy butelek i taka wielkość produkcji utrzymywała się do końca XIX wieku”⁵. Tuż przed pierwszą wojną światową uzdrowisko zyskało europejską sławę, a tutejsze wody były porównywane do tych ze źródeł słynnego włoskiego Merano. Butelkowane były wody ze źródeł „Józef”, „Olga”, „Rudolf”, „Bronisław” oraz najbardziej znanego – „Słony”. Jakość wysowskich wód doceniana była także na wystawach. „Zostały nagrodzone medalami dwukrotnie – w Przemyślu w 1882 r. oraz w Krakowie w 1900 r.”⁶. Po pierwszej wojnie światowej właściciele Zakładu Zdrojowego wybudowali rozlewnię – pijalnię. Butelkowano w niej wodę stołową „Wysowianka,” pochodzącą ze źródła „Józef”, a także wody lecznicze „Słony” i „Wacław”. Przez cały okres międzywojenny były one w sprzedaży w hurtowniach oraz w aptekach w całej Polsce. Po drugiej wojnie światowej, w 1949 r. została uruchomiona produkcja wody mineralnej „Wysowianka” przez Spółdzielnię „Żwirowiec” z Biecza. Do jej wytworzenia wykorzystywano wodę mineralną z ujęć „Józef” i „Józef II”. Od 1959 r. produkcją wód zajmuje się Uzdrowisko Wysowa S.A.⁷.

Działalność uzdrowiskowa

Pierwszy statut uzdrowiska nadany został uchwałą Nr 85/XI/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Nowym Sączu z dnia 8 kwietnia 1986 r. w sprawie uchwalenia statutu uzdrowiska Wysowa i Wapienne. Po wejściu w życie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach uzdrowiskowych, oraz potwierdzeniu w dniu 1 września 2008 r. przez Ministra Zdrowia możliwości prowadzenia lecznictwa uzdrowiskowego

---

³ <https://wysowa-zdroj.pl/index.php/rys-historyczny.html> (dostęp: 23.04.2020).

⁴ Tamże.

⁵ <https://www.wysowianka.pl/o-wysowiance/> (dostęp: 23.04.2020).

⁶ Tamże.

⁷ Tamże.

---

na obszarze uznanym za uzdrowisko Wysowa-Zdrój, uchwałą nr XXII/231/2008 Rady Gminy Uście Gorlickie z dnia 27 listopada 2008 r. (zmienioną uchwałą nr XXXVII/368/2009 Rady Gminy Uście Gorlickie z dnia 29 grudnia 2009 r.) uchwalono nowy statut uzdrowiska Wysowa-Zdrój, obowiązujący do chwili obecnej.

Najważniejsze surowce lecznicze

Do surowców leczniczych wykorzystywanych w uzdrowisku należą: wody mineralne, lecznicze oraz czynniki klimatyczne⁸. Większość wysowskich wód mineralnych to szczawy wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowe o zróżnicowanej zawartości substancji stałych. W Wysowej występują również szczawy wodorowęglanowo-chlorkowo-sodowo-wapienne oraz wodorowęglanowo-sodowo-wapienne. Wody mineralne Wysowej uznane zostały w 1963 r. przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej jako wody lecznicze. Wydobywają się na powierzchnię w formie źródeł lub udostępniane są przy pomocy studni wierconych⁹. Obecnie w uzdrowisku jest 14 ujęć, a do najbardziej znanych należą: „Henryk”, „Franciszek”, „Aleksandra”, „Józef I”, „Słone”, „Józef II”, „Bronisław”, „W-24”¹⁰. Na terenie uzdrowiska Wysowa-Zdrój znajdują się również ujęcia: „Władysław (W-12)”, „W-15” i „W-16”¹¹. Warto zaznaczyć, iż nazwa źródła „Franciszek” upamiętnia propagatora walorów leczniczych Wysowej – prof. Franciszka Kokota ze Śląskiej Akademii Medycznej. Źródło „Henryk” nosi imię badacza wysowskich wód – geologa, prof. AGH Henryka Świdzińskiego¹².

Lecznictwo uzdrowiskowe

W oparciu o udokumentowane wody lecznicze i leczniczy klimat, ustalone zostały dla uzdrowiska Wysowa-Zdrój następujące profile lecznicze: choroby ortopedyczno-urazowe, reumatologiczne, choroby górnych oraz dolnych dróg oddechowych, cukrzyca, otyłość, choroby układu nerwowego, naczyń obwodowych, choroby układu trawienia, osteoporoza, choroby skóry, nerek i dróg moczowych, choroby krwi i układu krwiotwórczego¹³. Największym podmiotem prowadzącym działalność uzdrowiskową w regionie jest powstałe w 1959 r. przedsiębiorstwo „Uzdrowisko Wysowa”. Spółka jest właścicielem m.in.: Ośrodka Uzdrowiskowego „BESKID”, Ośrodka Uzdrowiskowego „Biawena”, Zakładu Przyrodoleczniczego, w którym prowadzone są zabiegi z zakresu balneologii i hydroterapii, Rozlewni wód. W Uzdrowisku Wysowa-Zdrój działalność uzdrowiskową prowadzą także spółki: Sanatorium Glinik

---

⁸ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

⁹ <http://wysowa-zdroj.pl/index.php/wody-mineralne.html> (dostęp: 23.04.2020).

¹⁰ Tamże. Zob. też: Załącznik do uchwały Nr XXII/231/2008 Rady Gminy Uście Gorlickie z dnia 27 listopada 2008 r.

¹¹ Zob. też: Załącznik do uchwały Nr XXII/231/2008 Rady Gminy Uście Gorlickie z dnia 27 listopada 2008 r.

¹² Tamże.

¹³ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowiskowych w Polsce” – maj 2020 r.

---

sp. z o.o., będąca właścicielem Sanatorium Uzdrowskiego Glinik oraz Instytut Zdrowia Człowieka sp. z o.o., będąca właścicielem Uzdrowiska Wysowa nad Parkiem¹⁴. Na terenie uzdrowiska mieszczą się pijalnia, tężnia, park uzdrowski, ścieżki kinezyterapii, lecznicze i rehabilitacyjne baseny uzdrowskie¹⁵. W tutejszym parku zdrojowym znajduje się pijalnia wód mineralnych, budynek Starego Domu Zdrojowego, muszla koncertowa, alejki spacerowe wyposażone w ławki parkowe. W Wysowej jest też jaskinia solna, ścieżki spacerowe, edukacyjne oraz ciekawe trasy turystyczne i kulturowe¹⁶.

---

¹⁴ Plan Rozwoju Uzdrowiska Wysowa-Zdrój na lata 2016-2023.

¹⁵ Na podstawie materiałów źródłowych udostępnionych przez badaną jednostkę – Badanie nt. „Diagnoza gmin uzdrowskich w Polsce” – maj 2020 r.

¹⁶ Załącznik Nr 1 do Statutu Uzdrowiska Wysowa-Zdrój zatwierdzonego uchwałą Nr XXII/231/2008 Rady Gminy Uście Gorlickie z 27.11.2008 r.

Panorama Wysowa-Zdrój

Pijalnia Wód Mineralnych w Wysowej-Zdroju
